Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2016 m. kovo 17 d.[1]

Byla C-63/15

Mehrdad Ghezelbash
prieš
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

(Rechtbank Den Haag, zittingsplaats s-Hertogenbosch (Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prieglobstis — Tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas — Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai — Reglamento (ES) Nr. 604/2013 27 straipsnio 1 dalies aiškinimas — Teisė pateikti skundą arba prašyti persvarstyti sprendimą“

Įžanga

1. Šis *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Hagos apylinkės teismas, posėdžiaujantis Hertogenbose, Nyderlandai) (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su byla *Karim*, C-155/15. Abiem atvejais prieglobsčio prašytojas siekia apskųsti valstybės narės, kurioje jis yra, kompetentingų institucijų sprendimą perduoti jį kitai valstybei narei, susitarusiai su pirmąja valstybe nare, jog prisiims atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Bylose keliamas svarbus klausimas. Ar Reglamentas Nr. 604/2013 (toliau – Reglamentas „Dublinas III“)[2], kaip ir jo pirmtakas Reglamentas Nr. 343/2003 (toliau – Reglamentas „Dublinas II“)[3], tėra tarpvalstybinis mechanizmas, pagal kurį individualus prieglobsčio prašytojas negali apskųsti priimto sprendimo? Ar toks asmuo gali pateikti skundą arba prašyti persvarstyti sprendimą jį perduoti pagal Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį tuo pagrindu, kad neteisingai taikyti III skyriuje išvardyti atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai?

2. Kadangi su kiekvieno prašytojo prašymu susijusios skirtingos faktinės aplinkybės, kyla nevienodų konkrečių klausimų. Todėl pateiksiu dvi išvadas tą pačią dieną.

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (nauja redakcija) (OL L 180, 2013, p. 31).

3 — 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 343/2003, nustatantis valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus (OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109).

3. Bendrą Europos prieglobsčio sistemą (toliau – BEPS) sudaro įvairios priemonės, taip pat reglamentai, kuriais siekiama sparčiai nustatyti valstybę narę, atsakingą už asmens prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Šios priemonės kartu vadinamos Dublino sistema [4]. Jeigu trečiosios šalies pilietis turi ryšį daugiau nei su viena valstybe nare (pavyzdžiui, todėl, kad jis atvyksta į Europos Sąjungą į vieną valstybę narę, o prieglobsčio prašymą teikia kitoje valstybėje narėje), būtina nustatyti, kuri valstybė narė atsako už jo prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai išdėstyti griežta hierarchine tvarka (toliau – III skyriaus kriterijai) Reglamente „Dublinas III“. Jeigu vadovaudamasi tais kriterijais valstybė narė, kurioje teikiamas prieglobsčio prašymas, mano, jog prašymą turėtų nagrinėti kita valstybė narė, pirmoji valstybė gali prašyti antrosios valstybės priimti prašytoją atgal (arba prisiimti už jį atsakomybę). Išsprendus šį klausimą, prieglobsčio prašymas nagrinėjamas remiantis atitinkamame BEPS akte [5] nustatytomis taisyklėmis.

4. Byloje *Abdullahi* [6] nagrinėdamas Reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalį Teisingumo Teismas nusprendė, jog pagrindai teikti skundą arba prašyti persvarstyti sprendimą perduoti riboti, jeigu valstybė narė sutinka prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašytoją. Faktiškai prašytojas gali apskųsti tokį sprendimą tik esant sisteminių prieglobsčio suteikimo procedūros ir prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų toje valstybėje narėje trūkumų, dėl kurių yra rimtas pagrindas manyti, jog kyla tikra rizika, kad su juo bus nežmoniškai ir žeminančiai elgiamasi, kaip apibrėžta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnyje [7].

5. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Sprendimas *Abdullahi* vis dar taikomas galiojant Reglamentui „Dublinas III“ ir ar dėl to asmenys, kaip antai M. Ghezelbash, negali apskųsti III skyriaus kriterijų taikymo pateikdami skundą arba prašydami persvarstyti sprendimą pagal to reglamento 27 straipsnio 1 dalį.

Teisinis pagrindas

Chartija

6. 18 straipsnyje garantuojama teisė į prieglobstį tinkamai atsižvelgiant į 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijoje dėl pabėgėlių statuso [8] įtvirtintas taisykles ir į Sutartis.

4 — Galiojantys aktai yra šie: i) Reglamentas „Dublinas III“, kuriuo buvo pakeistas Reglamentas „Dublinas II“; ii) 2003 m. rugsėjo 2 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1560/2003, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, taikymo taisykles (OL L 222, 2003, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 200) (tas reglamentas buvo iš dalies panaikintas Reglamentu „Dublinas III“ ir iš esmės pakeistas 2014 m. sausio 30 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 118/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas Nr. 1560/2003 (OL L 39, 2014, p. 1) (toliau – Įgyvendinimo reglamentas); iii) Reglamentas „Eurodac“ (2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 603/2013). Savo išvadoje byloje *Karim* (prireikus) miniu būtinus to reglamento aspektus.

5 — Šie aktai yra tokie: 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (nauja redakcija) (OL L 180, 2013, p. 60) (toliau – Procedūrų direktyva) ir 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija) (OL L 337, 2011, p. 9) (toliau – Priskyrimo direktyva). Nuo 2013 m. gruodžio 21 d. ši direktyva panaikino ir pakeitė 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvą 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96).

6 — Sprendimo *Abdullahi*, C-394/12, EU:C:2013:813, 60 ir 62 punktai.

7 — OL C 83, 2010, p. 389 (toliau – Chartija).

8 — Pasirašyta 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje ir įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 d. (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 t., p. 150, Nr. 2545, 1954, papildyta Protokolu dėl pabėgėlių statuso, sudarytu 1967 m. sausio 31 d. Niujorke ir įsigaliojusiu 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija).

7. 47 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme [9].

8. 52 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Chartijoje „<...> nurodytų teisių, atitinkančių [EŽTK] garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta [EŽTK]. Ši nuostata nekliudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.“

Dublino sistemos apžvalga

9. 1990 m. birželio 15 d. Europos Bendrijų valstybės narės (kurių tuo metu buvo 12) pasirašė Dublino konvenciją [10]. Kadangi pagal EB 63 straipsnio 1 dalies a punktą buvo reikalaujama, kad Dublino konvencija būtų vėliau pakeista Bendrijos teisės aktu, buvo priimtas Reglamentas „Dublinas II“ [11]. Už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai buvo išdėstyti to reglamento III skyriuje (5–14 straipsniai). 19 straipsnio 2 dalyje numatyta: „Šio straipsnio 1 dalyje minėtame sprendime išdėstomi motyvai, kuriais jis yra grindžiamas. Jame taip pat nurodomas perdavimo vykdymo terminas ir prireikus pateikiama informacija apie tai, kur ir kada prašytojas turėtų atvykti, jei jis į atsakingą valstybę narę keliauja savarankiškai. Šis sprendimas gali būti apskundžiamas ar peržiūrimas. Šio sprendimo apskundimas ar peržiūrėjimas nesustabdo perdavimo vykdymo, nebent tam tikrais atvejais teismai arba kompetentingos institucijos nusprendžia kitaip, jei tai daryti leidžia nacionaliniai teisės aktai.“

Dublino reglamentas

10. Reglamente „Dublinas II“ buvo padaryta esminių pakeitimų; o siekiant didesnio aiškumo jis buvo išdėstytas nauja redakcija kaip Reglamentas „Dublinas III“. Pastarojo preambulėje išvardyti šie tikslai:

— sukurti aiškų ir veiksmingą valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo būdą [12],

— toks būdas ir valstybėms narėms, ir atitinkamiems asmenims turėtų būti grindžiamas objektyviais bei teisingais kriterijais. Jis pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekiui greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus [13],

— atsižvelgiant į pirmojo etapo BEPS dokumentus ir remiantis sukaupta patirtimi, reikia atlikti būtinus Dublino sistemos veiksmingumo ir pagal tą sistemą prašytojams suteiktos apsaugos patobulinimus ir numatyti išsamų „tinkamumo patikrinimą“ atliekant įrodymais grindžiamą peržiūrą, apimančią Dublino sistemos teisinį, ekonominį ir socialinį poveikį, įskaitant jos poveikį pagrindinėms teisėms [14],

9 — Chartijos 47 straipsnyje numatytoms teisėms analogiškos teisės išdėstytos Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau – EŽTK) 6 ir 13 straipsniuose.

10 — Konvencija, nustatanti valstybę, atsakingą už vienoje iš Europos Bendrijų valstybių narių pateiktų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą (toliau – Dublino konvencija; OL C 254, 1997, p. 1), įsigaliojo 1997 m. rugsėjo 1 d. Prieš tai už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo tvarka buvo nustatyta Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9) VII skyriuje pagal 1994 m. balandžio 26 d. pasirašytą protokolą.

11 — Danijoje Reglamentas „Dublinas II“ taikomas nuo 2006 m. pagal Europos bendrijos ir Danijos Karalystės susitarimą dėl valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio Danijoje arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijų ir mechanizmų ir „Eurodac“ sistemos, skirtos pirštų atspaudams lyginti, siekiant veiksmingiau taikyti Dublino konvenciją (OL L 66, 2006, p. 38). Dėl Reglamento „Dublinas III“ tokio susitarimo nėra ir Danijai jis neprivalomas. Pagal ESS ir SESV protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį ir 4a straipsnio 1 dalį šios valstybės narės pranešė apie savo norą dalyvauti priimant ir taikant Reglamentą „Dublinas III“.

12 — 4 konstatuojamoji dalis.

13 — 5 konstatuojamoji dalis.

14 — 9 konstatuojamoji dalis.

— siekiant užtikrinti veiksmingą atitinkamų asmenų teisių apsaugą, reikėtų įtvirtinti teisines garantijas ir teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę, kai priimami sprendimai dėl perdavimo atsakingai valstybei narei, laikantis visų pirma Chartijos 47 straipsnio. Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi tarptautinės teisės normų, veiksminga teisės gynimo nuo tokių sprendimų priemonė turėtų apimti tiek šio reglamento taikymo, tiek teisinių ir faktinių aplinkybių, susiklosčiusių valstybėje narėje, kuriai perduodamas prašytojas, vertinimą [15].

11. Preambulėje taip pat yra tokių teiginių dėl elgesio su asmenimis, kuriems taikomas Reglamentas „Dublinas III“: „<...> valstybės narės yra saistomos savo įsipareigojimų pagal tarptautinės teisės aktus, įskaitant atitinkamą Europos [Ž]mogaus [T]eisių [T]eismo praktiką“ [16]; „šiame reglamente gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma [Chartijoje]. Visų pirma šiuo reglamentu siekiama užtikrinti visišką Chartijos 18 straipsnyje garantuotos teisės į prieglobstį laikymąsi ir jos 1, 4, 7, 24 ir 47 straipsniuose pripažintų teisių laikymąsi <...>“ [17].

12. 2 straipsnyje pateiktos šios svarbios apibrėžtys:

„a) trečiosios šalies pilietis – bet kuris asmuo, nesantis Sąjungos piliečiu, kaip apibrėžta SESV 20 straipsnio 1 dalyje, ir nesantis valstybės, dalyvaujančios įgyvendinant šį reglamentą pagal susitarimą su Europos Sąjunga, piliečiu;

b) tarptautinės apsaugos prašymas – tarptautinės apsaugos prašymas, kaip apibrėžta [Priskyrimo direktyvos] 2 straipsnio h punkte;

c) prašytojas – tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;

d) tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas – bet koks kompetentingų institucijų pagal [Procedūrų direktyvą] ir [Priskyrimo direktyvą] atliekamas tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimas arba dėl jo priimti sprendimai ar teismo sprendimai, išskyrus atsakingos valstybės narės pagal šį reglamentą nustatymo procedūras;

<…>

m) viza – valstybės narės leidimas ar sprendimas, reikalingas, kad būtų galima vykti tranzitu ar atvykti numatytam buvimui toje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse <...>.“

13. 3 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieną trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, bet kurios iš jų teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, prašančio tarptautinės apsaugos, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Jei remiantis šiame reglamente išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas.

15 — 19 konstatuojamoji dalis.

16 — 32 konstatuojamoji dalis.

17 — 39 konstatuojamoji dalis.

Jei prašytojo neįmanoma perduoti pirmajai paskirtai atsakingai valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip apibrėžta [Chartijos] 4 straipsnyje, rizikos, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė toliau nagrinėja III skyriuje išdėstytus kriterijus, kad nustatytų, ar kita valstybė narė galėtų būti paskirta atsakinga.

Jei pagal šią dalį negali būti perduodama jokiai valstybei narei, paskirtai pagal III skyriuje išdėstytus kriterijus, arba pirmajai valstybei narei, kurioje pateiktas prašymas, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare.

<…>“

14. 4 straipsnis pavadintas „Teisė į informaciją“. Pagal 4 straipsnio 1 dalies d punktą valstybės narės privalo pranešti prašytojams apie jų galimybę apskųsti sprendimą dėl perdavimo ir atitinkamais atvejais kreiptis dėl perdavimo sustabdymo.

15. 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į asmeninį pokalbį siekiant palengvinti atsakingos valstybės narės nustatymo procesą ir reikalaujama, kad kompetentingos institucijos surengtų tokį asmeninį pokalbį su prašytoju. Asmeninis pokalbis gali būti nerengiamas, jei, be kita ko, „gavęs 4 straipsnyje nurodytą informaciją, prašytojas kitomis priemonėmis jau pateikė informaciją, reikalingą atsakingai valstybei narei nustatyti. Pokalbio nerengianti valstybė narė suteikia prašytojui galimybę pateikti visą papildomą informaciją, reikalingą norint teisingai nustatyti atsakingą valstybę narę, prieš priimant sprendimą dėl prašytojo perdavimo atsakingai valstybei narei pagal 26 straipsnio 1 dalį“ [18]. Asmeninis pokalbis vyksta tinkamu laiku ir bet kuriuo atveju prieš priimant sprendimą dėl prašytojo perdavimo atsakingai valstybei narei [19].

16. III skyrius pavadintas „Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai“. Kriterijų hierarchija pateikta 7 straipsnyje, jame nustatyta:

„1. Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai yra taikomi tokia tvarka, kokia jie pateikti šiame skyriuje.

2. Pagal šiame skyriuje įtvirtintus kriterijus atsakinga valstybė narė nustatoma atsižvelgiant į padėtį tuo metu, kai prašytojas pirmą kartą valstybei narei pateikė tarptautinės apsaugos prašymą.

3. Siekdamos taikyti 8, 10 ir 16 straipsniuose nurodytus kriterijus, valstybės narės atsižvelgia į visus turimus įrodymus apie tai, kad valstybės narės teritorijoje yra prašytojo šeimos narių, giminaičių ar bet kokių kitų asmenų, susijusių šeimos ryšiais, jeigu tokių duomenų pateikiama iki to laiko, kol kita valstybė narė atitinkamai pagal 22 ir 25 straipsnius priima prašymą perimti savo žinion arba atsiimti atitinkamą asmenį, ir jei dėl ankstesnių prašytojo tarptautinės apsaugos prašymų dar nebuvo priimtas pirmas sprendimas iš esmės.“

17. Šioje hierarchijoje svarbiausi kriterijai susiję su šeima. Jei prašytojas yra nelydimas nepilnametis, atsakinga valstybė narė yra ta, kurioje teisėtai yra nelydimo nepilnamečio šeimos narys arba nelydimo nepilnamečio brolis ir (arba) sesuo [20]. Jei prašytojas yra suaugęs asmuo, atsakinga valstybė narė yra ta, kurioje teisėtai yra jo šeimos nariai [21]. Jeigu netaikomas nė vienas iš šių kriterijų, atsakomybė priskiriama nustatant pirmą valstybę narę, per kurią prašytojas atvyko į Europos Sąjungą.

18 — 5 straipsnio 2 dalies b punktas.

19 — 5 straipsnio 3 dalis.

20 — 8 straipsnio 1 dalis. Sprendimai turi būti priimami vadovaujantis vaiko interesais (žr. 6 straipsnio 1 dalį).

21 — 9, 10 ir 11 straipsniai. Taip pat žr. 16 straipsnį, susijusį su valstybių narių diskrecija sprendžiant, ar prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašytojus, priklausomus nuo kitų šeimos narių.

18. Šiai bylai svarbios šios 12 straipsnio nuostatos:

„1. Jei prašytojas turi galiojantį teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą, už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą yra atsakinga tą dokumentą išdavusi valstybė narė.

2. Jei prašytojas turi galiojančią vizą, už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą yra atsakinga tą vizą išdavusi valstybė narė, išskyrus atvejį, kai ta viza buvo išduota kitos valstybės narės vardu pagal atstovavimo susitarimą, kaip numatyta 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą[22], 8 straipsnyje. Tokiu atveju už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą yra atsakinga atstovaujamoji valstybė narė.

<…>

4. Jei prašytojas turi tik vieną ar daugiau teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų, kurių galiojimo laikas yra pasibaigęs mažiau kaip prieš dvejus metus, arba vieną ar daugiau vizų, kurių galiojimo laikas yra pasibaigęs mažiau kaip prieš šešis mėnesius ir kurios leido jam faktiškai atvykti į valstybės narės teritoriją, 1, 2 ir 3 dalys taikomos tol, kol prašytojas nėra išvykęs iš valstybių narių teritorijų.

Jei prašytojas turi vieną ar daugiau teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų, kurių galiojimo laikas yra pasibaigęs daugiau kaip prieš dvejus metus, arba vieną ar daugiau vizų, kurių galiojimo laikas yra pasibaigęs daugiau kaip prieš šešis mėnesius ir kurios leido jam faktiškai atvykti į valstybės narės teritoriją, ir jei jis neišvyko iš valstybių narių teritorijų, atsakinga yra valstybė narė, kurioje tarptautinės apsaugos prašymas yra pateiktas.

5. Tai, kad teisę gyventi šalyje patvirtinantis dokumentas arba viza buvo išduoti naudojantis netikra ar pasisavinta tapatybe arba pateikus padirbtus, suklastotus ar negaliojančius dokumentus, netrukdo atsakomybės priskirti juos išdavusiai valstybei narei. Tačiau teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą arba vizą išdavusi valstybė narė nėra atsakinga, jei ji gali nustatyti, kad sukčiaujama buvo jau po to dokumento arba vizos išdavimo.“

19. Pagal 17 straipsnio 1 dalį ir nukrypstant nuo 3 straipsnio 1 dalies: „<…> kiekviena valstybė narė gali nuspręsti nagrinėti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės jai pateiktą tarptautinės apsaugos prašymą net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą“[23].

20. 18 straipsnyje nustatytos atsakingos valstybės narės pareigos. Viena iš jų yra atsiimti prašytoją, jeigu: i) jo prašymas yra nagrinėjamas ir jis paprašė tarptautinės apsaugos kitoje valstybėje narėje arba be teisę gyventi šalyje patvirtinančio dokumento yra kitoje valstybėje narėje[24]; ii) jis atsiėmė nagrinėjamą prašymą ir paprašė tarptautinės apsaugos kitoje valstybėje narėje[25]; arba iii) jo prašymas buvo atmestas ir jis paprašė apsaugos kitoje valstybėje narėje arba be teisę gyventi šalyje patvirtinančio dokumento yra kitoje valstybėje narėje[26]. Tokiais atvejais atsakinga valstybė narė nagrinėja prašytojo tarptautinės apsaugos prašymą arba užbaigia jo nagrinėjimą[27].

22 — OL L 243, 2009 9 15, p. 1.

23 — Jeigu valstybė narė nusprendžia nagrinėti prašymą pagal 17 straipsnio 1 dalį, ji tampa atsakinga valstybe nare. Ši nuostata vadinama suvereniteto išlyga.

24 — 18 straipsnio 1 dalies b punktas.

25 — 18 straipsnio 1 dalies c punktas.

26 — 18 straipsnio 1 dalies d punktas. 18 straipsnio 1 dalies b–d punktus reikia aiškinti kartu su 23, 24, 25 ir 29 straipsniais.

27 — 18 straipsnio 2 dalis.

21. Prieglobsčio prašytojo atsiėmimo procedūra nustatoma VI skyriuje. Atsakingos valstybės narės nustatymo procedūra turi prasidėti kiek įmanoma greičiau [28]. Jei valstybė narė, kuriai buvo pateiktas tarptautinės apsaugos prašymas, mano, kad už to prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita valstybė narė, ji gali kuo skubiau ir jokiu būdu ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo to prašymo pateikimo <...> dienos paprašyti, kad ta kita valstybė narė perimtų prašytoją savo žinion [29]. Prašoma valstybė narė atlieka reikalingus patikrinimus ir sprendimą dėl prašymo perimti prašytoją savo žinion pateikia per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos [30]. Atliekant atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą naudojami tiesioginių ir netiesioginių įrodymų elementai [31]. Svarbūs tiesioginių ir netiesioginių įrodymų elementai nurodomi Įgyvendinimo reglamente [32].

22. 26 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei prašoma valstybė narė sutinka prašytoją arba kitą 18 straipsnio 1 dalies c arba d punkte nurodytą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti, prašančioji valstybė narė praneša atitinkamam asmeniui apie sprendimą perduoti jį atsakingai valstybei narei ir atitinkamais atvejais jo tarptautinės apsaugos prašymo nenagrinėjimą. Jei atitinkamam asmeniui atstovauja teisės konsultantas arba kitas patarėjas, valstybės narės gali nuspręsti apie sprendimą pranešti tokiam teisės konsultantui arba kitam patarėjui, o ne atitinkamam asmeniui ir atitinkamais atvejais apie sprendimą pranešti atitinkamam asmeniui.

2. 1 dalyje nurodytame sprendime taip pat nurodoma informacija, kokiomis teisės gynimo priemonėmis galima naudotis, įskaitant teisę atitinkamais atvejais kreiptis dėl sprendimo vykdymo sustabdymo, ir informacija apie pasinaudojimui tokiomis teisės gynimo priemonėmis ir perdavimo vykdymui taikomus terminus, ir prireikus pateikiama informacija apie tai, kur ir kada atitinkamas asmuo turėtų atvykti, jei tas asmuo į atsakingą valstybę narę keliauja savarankiškai.“ [33]

23. 27 straipsnyje numatyta:

„1. Prašytojas arba kitas 18 straipsnio 1 dalies c arba d punkte nurodytas asmuo turi teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę ir gali pateikti teismui skundą dėl sprendimo dėl perdavimo faktinių ir teisinių pagrindų arba prašyti jį peržiūrėti.

2. Valstybės narės numato pagrįstą laiko tarpą, per kurį atitinkamas asmuo gali įgyvendinti teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę pagal 1 dalį.

<…>“

24. Jeigu pagal 27 straipsnio 3 dalį prašytojas apskundžia sprendimą dėl perdavimo arba prašo jį persvarstyti, valstybėms narėms tenka įvairios pareigos garantuoti to asmens teises. Šios pareigos yra tokios: i) suteikti prašytojui galimybę likti atitinkamoje valstybėje narėje, kol bus gauti skundo dėl sprendimo dėl perdavimo ar jo peržiūros rezultatai, ir sustabdyti perdavimo vykdymą [34]; ir ii) užtikrinti, kad prašytojas turėtų galimybę pasinaudoti teisine pagalba ir kad gavus prašymą teisinė pagalba būtų

28 — 20 straipsnio 1 dalis.

29 — 21 straipsnio 1 dalis.

30 — 22 straipsnio 1 dalis.

31 — 22 straipsnio 2 dalis.

32 — 22 straipsnio 3 dalis.

33 — Reglamento „Dublinas III“ 26 straipsnio 1 dalis prancūzų kalba išdėstyta taip: „Lorsque l'État membre requis accepte la prise en charge ou la reprise en charge d'un demandeur ou d'une autre personne visée à l'article 18, paragraphe 1, point c) ou d), l'État membre requérant notifie à la personne concernée la décision de le transférer vers l'État membre responsable et, le cas échéant, la décision de ne pas examiner sa demande de protection internationale <...>“. Man atrodo, jog prancūziškai aiškiau nei angliškai parodoma, kad valstybė narė gali vienu sprendimu priimti sprendimą dėl perdavimo ir (kartu) sprendimą nenagrinėti prašytojo tarptautinės apsaugos prašymo.

34 — 27 straipsnio 3 dalies a ir b punktai.

suteikta nemokamai, kai atitinkamas asmuo tam neturi lėšų. Tačiau „[s]avavališkai neribodamos galimybių gauti teisinę pagalbą, valstybės narės gali numatyti, kad nemokama teisinė pagalba ir atstovavimas nesuteikiami, kai kompetentinga institucija arba teismas mano, kad skundas arba sprendimo peržiūrėjimas neturi realių galimybių duoti teigiamų rezultatų“ [35].

25. 37 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės gali pasinaudoti taikinimo procedūra, jeigu nesutaria kuriuo nors su Reglamento „Dublinas III“ taikymu susijusiu klausimu.

Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

26. 2014 m. kovo 4 d. M. Ghezelbash, Irano pilietis, pateikė prieglobsčio prašymą Nyderlanduose. Nyderlandų valdžios institucijos patikrino duomenis ES vizų informacinėje sistemoje [36] ir nustatė, kad 2013 m. gruodžio 17 d. Prancūzijos valdžios institucijos jam išdavė vizą, galiojusią nuo išdavimo datos iki 2014 m. sausio 11 d. 2014 m. kovo 7 d. Nyderlandų valdžios institucijos Prancūzijos valdžios institucijų paprašė išnagrinėti prieglobsčio prašymą. 2014 m. gegužės 5 d. pastarosios patenkino šį prašymą. 2014 m. gegužės 21 d. Nyderlandų valdžios institucijos atitinkamai atmetė M. Ghezelbash prašymą ir kartu priėmė sprendimą perduoti jį Prancūzijai. 2014 m. gegužės 22 d. M. Ghezelbash apskundė tą sprendimą ir pateikė prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių.

27. M. Ghezelbash neneigia, kad 2013 m. gruodžio 18 d. pasinaudojo Prancūzijos valdžios institucijų išduota viza. Tačiau jis teigia, jog grįžo į Iraną Paryžiuje praleidęs tik vieną naktį. Jis, kaip žurnalistas, buvo atvykęs į Paryžių darbo reikalais, rengti reportažo apie stalo futbolo turnyrą. 2013 m. gruodžio 19 d. grįžo į Iraną, nes paskutinę minutę Iranas nusprendė pasitraukti iš turnyro.

28. Iki 2014 m. vasario 15 d. M. Ghezelbash problemų savo kilmės valstybėje neturėjo. 2014 m. vasario 20 d. jis išvyko iš Irano ir per Turkiją 2014 m. kovo 1 d. atvyko į Nyderlandus. Jo pasą su Prancūzijos valdžios institucijų 2013 m. gruodžio mėn. uždėtais atvykimo ir išvykimo spaudais pasiliko *Sepah-e Pasdaran-e Enqelab-e Eslami* (Islamo revoliucijos gvardija), o jis neišsaugojo jokių kitų savo kelionių įrodymų, nes tuo metu jam to nereikėjo. Tačiau jis turi kitų dokumentų, kuriais pagrindžiamas jo pasakojimas apie įvykius. Tai jo darbdavio deklaracija, gydytojo pažyma ir pasirašyta nekilnojamojo turto pardavimo sutartis. M. Ghezelbash tvirtina, jog pardavimo sutartis sudaryta 2014 m. sausio 10 d., kai jis buvo Irane, jis turėjo dalyvauti asmeniškai, kad sudarytų sutartį, ir ją tikrai pasirašė. Visa ta medžiaga (toliau – netiesioginiai įrodymai) pateikta Nyderlandų valdžios institucijoms 2014 m. gegužės 28 d., *po to*, kai Prancūzijos valdžios institucijos sutiko prisiimti atsakomybę už M. Ghezelbash prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

29. M. Ghezelbash teigia, jog jo prašymą reikėtų nagrinėti taikant ilgesnę prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūrą [37], kad jis galėtų pateikti dokumentų originalus ir kad Nyderlandų valdžios institucijos galėtų juos išnagrinėti. Jis neprašė prieglobsčio Prancūzijoje ir Prancūzijos valdžios institucijos niekada nebuvo atsakingos už tokį jo prašymą.

30. Nyderlandų valdžios institucijų nuomone, pagal Reglamento „Dublinas III“ 12 straipsnio 4 dalį už M. Ghezelbash prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos Prancūzijos valdžios institucijos dėl šių priežasčių. Pirma, 2013 m. gruodžio 17 d. jos išdavė M. Ghezelbash vizą. Antra, Prancūzija sutiko prisiimti atsakomybę už jo prašymo nagrinėjimą. Trečia, tą sutikimą galima apskųsti tik ribotais pagrindais, išvardytais Reglamento „Dublinas III“ 7 straipsnio 3 dalyje (t. y. šeimos nariams arba kitiems giminaičiams esant tam tikros valstybės narės teritorijoje), o ši aplinkybė šiai bylai netaikoma.

35 — Atitinkamai 27 straipsnio 5 ir 6 dalys.

36 — Žr. 2004 m. birželio 8 d. Tarybos sprendimą 2004/512/EB dėl Vizų informacinės sistemos (VIS) sukūrimo (OL L 213, 2004, p. 5), ypač jo 1 straipsnį.

37 — Nyderlandų parengtame lankstinuke nurodyta, jog kompetentinga nacionalinė institucija paprastai įvertina, ar prašytojas atitinka sąlygas, kuriomis prieglobsčio prašytojui išduodamas leidimas gyventi pagal „bendrąją prieglobsčio procedūrą“. Tačiau jeigu kompetentingoms institucijoms reikia daugiau laiko prašymui ištirti, gali būti taikoma „ilgesnė prieglobsčio procedūra“.

Ketvirta, M. Ghezelbash neįrodė, kad išvyko iš valstybių narių teritorijos ir kad vėliau keliavo iš Irano į Nyderlandus (per Turkiją). M. Ghezelbash pateiktais netiesioginiais įrodymais jo istorija nėra įtikinamai įrodoma. Penkta, Nyderlandų valdžios institucijos neprivalėjo perduoti tos informacijos Prancūzijos valdžios institucijoms, nes M. Ghezelbash aiškiai nepažymėjo, jog Prancūzijos pareigos baigė galioti pagal Reglamento „Dublinas III“ 19 straipsnio 2 dalį [38].

31. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog Nyderlandų valdžios institucijos užbėgo įvykiams už akių, prašydamos Prancūzijos prisiimti atsakomybę už M. Ghezelbash. Nyderlandų valdžios institucijos pasielgė ne pagal Reglamento „Dublinas III“ 21 straipsnį, nes nepateikė Prancūzijos valdžios institucijoms M. Ghezelbash pateiktų netiesioginių įrodymų, kuriais grindžiamas jo teiginys, jog iš Prancūzijos jis buvo grįžęs į Iraną. Kad būtų laikomasi to reglamento 22 straipsnio, Prancūzijos valdžios institucijoms taip pat turėjo būti suteikta galimybė atsižvelgti į netiesioginius įrodymus nustatant, ar Prancūzija buvo atsakinga už M. Ghezelbash prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Ta informacija iš tiesų itin svarbi svarstant šį klausimą.

32. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog tam tikra M. Ghezelbash pateikta medžiaga buvo prieštaringa ir jis negalėjo įtikinamai įrodyti prielaidos, kad buvo išvykęs iš valstybių narių teritorijos. Tačiau kiti jo pateikti dokumentai (kaip antai gydytojo pažyma ir pardavimo sutartis) iš tikrųjų buvo netiesioginiai įrodymai, kuriais *prima facie* patvirtinama, jog jis buvo grįžęs į Iraną po, matyt, trumpo apsilankymo Prancūzijoje.

33. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas supranta, jog byloje *Abdullahi* Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad prieglobsčio prašytojas, apskundęs sprendimą nenagrinėti jo prašymo, negali užginčyti III skyriaus kriterijų taikymo nustatant atsakingą valstybę narę, jeigu prašoma valstybė narė patenkino prašymą jį atsiimti. Tie kriterijai taikomi tik tarpvalstybiniams prašančiosios ir prašomos valstybių narių santykiams.

34. Tačiau atsižvelgdamas į pakeitimus, padarytus Reglamente „Dublinas III“, kuriais buvo sustiprinta teisminė prieglobsčio prašytojų apsauga, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar iš dalies pakeisti III skyriaus kriterijai dabar yra pagrindas apskųsti sprendimą dėl perdavimo, siekiant taikyti to reglamento 27 straipsnio 1 dalį.

35. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia:

„1. Kokia yra [Reglamento „Dublinas III“] 27 straipsnio, prireikus siejamo su šio reglamento 19 konstatuojamąja dalimi, taikymo sritis?

Ar tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis šioje byloje, kai tik patenkinus prašymą pripažinti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą užsienietis susiduria su šiuo prašymu ir pateikia įrodymų, galinčių patvirtinti, kad ne prašoma valstybė narė, o prašančioji valstybė narė yra atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, ir kad paskui prašančioji valstybė narė nei nagrinėja šiuos dokumentus, nei pateikia juos prašomajai valstybei narei, prieglobsčio prašytojas pagal šį straipsnį turi teisę pasinaudoti (veiksminga) teisės gynimo priemone [Reglamento „Dublinas III“] III skyriuje nurodytų atsakingos valstybės nustatymo kriterijų taikymui ginčyti?

2. Tuo atveju, jei ir pagal [Reglamentą „Dublinas III“], ir pagal [Reglamentą „Dublinas II“] užsienietis iš esmės negali remtis netinkamu atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų taikymu, kai prašoma valstybė narė patenkino prašymą perimti prieglobsčio prašytoją savo žinion: ar yra teisinga atsakovo nuomonė, kad šio principo išimtis gali būti taikoma tik šeiminėse situacijose, kaip

38 — Šią nuostatą nagrinėju savo išvadoje byloje *Karim*.

tai suprantama pagal [Reglamento „Dublinas III“] 7 straipsnį, o gal gali būti ir kitų ypatingų faktų ir aplinkybių, dėl kurių užsienietis gali remtis netinkamu atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų taikymu?

3. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad, be šeiminių situacijų, ir kitos aplinkybės gali lemti tai, jog užsienietis gali remtis netinkamu atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų taikymu: ar [šios išvados 31–33 punktuose] [39] aprašyti faktai ir aplinkybės gali būti laikomi tokiais ypatingais faktais ir aplinkybėmis?“

36. Rašytines pastabas pateikė M. Ghezelbash, Čekijos Respublika, Prancūzija, Nyderlandai ir Europos Komisija. 2015 m. gruodžio 15 d. teismo posėdyje tos pačios šalys, išskyrus Čekijos Respubliką, pateikė žodinius argumentus.

Vertinimas

Preliminarios pastabos

37. BEPS grindžiama prielaida, kad visos dalyvaujančios valstybės paiso pagrindinių teisių, įskaitant Ženevos konvencijoje ir EŽTK įtvirtintas teises, ir kad valstybės narės gali ir turi turėti abipusį pasitikėjimą jų garantuojamu apsaugos lygiu. Reglamentas „Dublinas III“ buvo priimtas atsižvelgiant į tą abipusio pasitikėjimo principą siekiant racionalizuoti prieglobsčio prašymų tvarkymą, išvengti sistemos perkrovos dėl skirtingų valstybių narių valdžios institucijų pareigos nagrinėti daugelį to paties prašytojo prašymų, padidinti teisinį saugumą nustatant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingą valstybę ir užkirsti kelią palankesnio teisinio reglamentavimo paieškoms. Praktiškai bendrasis Dublino sistemos tikslas yra paspartinti prašymų tvarkymą, paisant ir prieglobsčio prašytojų, ir dalyvaujančių valstybių interesų [40].

38. Neginčijama, jog M. Ghezelbash prieglobsčio prašymas patenka į Reglamento „Dublinas III“ taikymo sritį. Todėl už jo prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai įtvirtinti to reglamento III skyriuje [41].

39. Jeigu prieglobsčio prašytojas turi ryšį su dviem ar keliomis valstybėmis narėmis, atsakingos valstybės narės nustatymas yra pirmiausia tarpvalstybinis procesas [42]. Taigi vykstant šiam procesui paprastai neatsižvelgiama į asmens pageidavimus arba norus [43]. Tačiau reglamento teisinėje sistemoje yra tos bendrosios taisyklės išimčių.

40. Pirma, taikydamos III skyriaus kriterijus valstybės narės privalo atsižvelgti (tam tikromis aplinkybėmis), ar ES teritorijoje yra prašytojo šeimos narių, prieš kitai valstybei narei patenkinant prašymą atsiimti prašytoją arba perimti jį savo žinion [44].

39 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas trečiajame klausime daro nuorodą į nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą 12 punktą.

40 — Sprendimo *NS*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 78 ir 79 punktai.

41 — 1 ir 3 straipsniai.

42 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Puid*, C-4/11, EU:C:2013:740, 27–29 punktus.

43 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Puid*, C-4/11, EU:C:2013:740, 32–34 punktus.

44 — 7 straipsnio 3 dalis. Taip pat žr. 8 straipsnį dėl nepilnamečių ir 9–11 straipsnius dėl šeimos narių.

41. Antra, jeigu prašytojo neįmanoma perduoti kitai valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, jog tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip apibrėžta Chartijos 4 straipsnyje, rizikos, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė toliau nagrinėja III skyriuje išdėstytus kriterijus, kad nustatytų, ar kita valstybė narė galėtų būti paskirta atsakinga [45].

42. Trečia, pagal vadinamąją suvereniteto išlygą kiekviena valstybė narė pasilieka teisę priimti sprendimą nagrinėti prašymą, net jeigu pagal III skyriaus kriterijus ji neprivalo to daryti. Be to, valstybė narė gali prašyti kitos valstybės narės perimti prašytoją savo žinion, kad jam dėl humanitarinių priežasčių leistų būti kartu su šeimos nariais, net jeigu ta kita valstybė narė nėra atsakingoji pagal reglamento 8–11 ir 16 straipsniuose išdėstytus kriterijus. Tokiais atvejais suinteresuotieji asmenys turi duoti raštišką sutikimą [46].

43. Iš šių išimčių matyti, jog pagal Reglamentą „Dublinas III“ galima šiek tiek atsižvelgti į konkrečią prašytojo padėtį ir nuomonę, kuri valstybė turėtų nagrinėti jo prieglobsčio prašymą. Vis dėlto M. Ghezelbash, atrodo, nė viena išimtis nėra taikytina ir nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat neminima, kad jis norėtų kuria nors iš jų pasinaudoti.

Pirmasis klausimas

44. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateiktame pirmajame klausime iškelta plati problema susijusi su Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalies kartu su 19 konstatuojamąja dalimi aiškinimu ir taikymo sritimi. Ar prieglobsčio prašytojas turi teisę apskųsti arba prašyti persvarstyti, kaip valstybė narė taiko III skyriaus kriterijus? Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat suformuluoja konkretesnį klausimą dėl M. Ghezelbash atvejo aplinkybių. Tą papildomą klausimą apsvarstysiu šios išvados 85–90 punktuose.

45. M. Ghezelbash ir Čekijos Respublikos nuomone, nors, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą *Abdullahi*, pagal Reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalį prieglobsčio prašytojas negalėjo apskųsti, kaip taikomi III skyriaus kriterijai, viskas pasikeitė, kai įsigaliojo Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalis. Tačiau Čekijos Respublika pabrėžia, jog mano, kad prašytojas neturi bendrosios teisės rinktis, kuri valstybė narė nagrinės jo prieglobsčio prašymą.

46. Bylą *Abdullahi* taip pat mini ir Prancūzija, ir Komisija. Jų teigimu, M. Ghezelbash vis tiek neturi teisės pateikti skundo dėl to, kaip taikomi III skyriaus kriterijai. Iš esmės nesvarbu, kuri valstybė narė nagrinėja jo prašymą. 27 straipsnio 1 dalis taikoma tik jeigu yra Reglamente „Dublinas III“ numatytų konkrečių materialinių arba procesinių teisių, kuriomis prašytojas gali pasinaudoti, ir tai savo ruožtu įrodo, jog užtikrinama (reikiama) tam tikrų pagrindinių teisių apsauga. Reglamento 12 straipsnio 4 dalis, kuria buvo pagrįstas sprendimas dėl perdavimo, nėra tokia nuostata ir M. Ghezelbash nesiekia reglamente numatytų kitų materialinių arba procesinių pagrindinių teisių apsaugos. Prancūzijos vyriausybė taip pat tvirtina, jog skundas arba peržiūra pagal reglamento 27 straipsnio 1 dalį gali būti susiję tik su sprendimu dėl perdavimo, bet ne su prašomos valstybės narės (šioje byloje Prancūzijos) sutikimu nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymą.

47. Nyderlandų vyriausybės nuomone, remiantis Sprendimu *Abdullahi*, prieglobsčio prašytojas negali skųsti III skyriaus kriterijų taikymo arba būdo, kuriuo suinteresuotoji valstybė narė priėmė sprendimą, net jeigu prašytojas teigia, jog pažeidžiama Chartijoje garantuojama pagrindinė teisė, aiškiai įvardyta reglamente. Taikant bet kokį kitą aiškinimą, nustatymas, kuri valstybė narė yra atsakinga už tam tikro prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, užtruktų ilgiau. Tai prieštarautų Reglamento „Dublinas III“ tikslui.

45 — Žr. 3 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą.

46 — 17 straipsnio 2 dalis.

Sprendimas *Abdullahi*

48. S. Abdullahi – Somalio pilietė, pirma atvykusi į Graikiją po kelionės iš Sirijos per Turkiją. Toliau ji vyko per Buvusiąją Jugoslavijos Respubliką Makedoniją, Serbiją ir Vengriją. Galiausiai kirto Austrijos sieną ir ten pateikė prieglobsčio prašymą. Visais atvejais sienos buvo kertamos neteisėtai. Austrijos valdžios institucijos taikė tokius pačius Reglamento „Dublinas II“ kriterijus kaip III skyriuje ir padarė išvadą, jog atsakinga valstybė narė – Vengrija. Vengrijos valdžios institucijos sutiko nagrinėti prašymą. Tačiau S. Abdullahi siekė įrodyti, kad atsakinga valstybe turėtų būti laikoma Graikija, nes pirmą kartą į ES teritoriją ji atvyko būtent ten. Tuo metu prieglobsčio prašytojų grąžinimas į Graikiją buvo sustabdytas. Todėl S. Abdullahi galėjo siekti, kad jos prašymas būtų nagrinėjamas Austrijoje.

49. Mano nuomone, Sprendimo *Abdullahi* nederėtų tiesiog perkelti siekiant nustatyti teisės į persvarstymą apimtį dėl dviejų priežasčių.

50. Pirma, byla *Abdullahi* buvo susijusi su labai konkrečiomis (ir labai sudėtingomis) faktinėmis aplinkybėmis, kai daugelį kartų neteisėtai buvo kertamos sienos ir susidarė padėtis, kai prieglobsčio prašytoja (galimai) turėjo ryšių ne su dviem, o su *trimis* valstybėmis narėmis. Vien dėl to ši byla akivaizdžiai labai skiriasi nuo anos ir yra išskirtinė.

51. Nėra teigiama, jog 2013 m. gruodžio 17 d. M. Ghezelbash į Prancūziją atvyko neteisėtai. Jis turėjo vizą, atvyko, bet prieglobsčio neprašė[47]. Be to, nenustatyta, kad prieš pateikdamas prieglobsčio prašymą jis vyko per Prancūziją į Nyderlandus.

52. Priešingai nei S. Abdullahi, M. Ghezelbash neteigia, kad pagal III skyriaus kriterijus atsakinga valstybė narė yra ne Prancūzija, o kita valstybė, kuri negali nagrinėti jo prieglobsčio prašymo dėl sisteminių trūkumų ir galimo jo teisių pažeidimo pagal Chartijos 4 straipsnį, todėl jo prašymas turi būti nagrinėjamas ten, kur buvo pateiktas. M. Ghezelbash teigia, kad valstybė, kurioje jis pateikė pirmąjį tarptautinės apsaugos prašymą (7 straipsnio 2 dalis), yra Nyderlandai ir kad 12 straipsnio 4 dalis netaikytina, nes (kaip pats teigia) jis išvyko iš ES teritorijos 2013 m. gruodžio 18 d., grįžo į kilmės valstybę ir vėliau keliavo į Nyderlandus iš Irano per Turkiją. Todėl, kaip suprantu, M. Ghezelbash siekia, kad teisminė institucija atliktų peržiūrą ir įvertintų, ar kompetentingos institucijos teisingai taikė Reglamento „Dublinas III“ 12 straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje išdėstytus kriterijus.

53. Antra, Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalies formuluotė, kurią Teisingumo Teismo prašoma išaiškinti, gerokai skiriasi nuo Reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalies, kurią Teisingumo Teismas aiškino Sprendime *Abdullahi*. Taigi, mano nuomone, Sprendime *Abdullahi* išdėstytų argumentų negalima tiesiog automatiškai pritaikyti prie ankstesnes nuostatas pakeitusios formuluotės.

Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnis

54. Toliau pirma apsvarstysiu Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalies kontekstą ir formuluotę atsižvelgdama į konstatuojamąsias dalis, kuriose nurodyta, koks tos nuostatos tikslas ir bendrieji reglamento tikslai. Paskui išnagrinėsiu tris 27 straipsnio 1 dalies aiškinimo variantus, kurie buvo pasiūlyti Teisingumo Teismui.

47 — Tuo metu M. Ghezelbash nereikėjo prašyti prieglobsčio: žr. šios išvados 28 ir 29 punktus. Nustatyti, ar M. Ghezelbash byla pakankamai pagrįsta įrodymais, turėtų kompetentinga nacionalinė institucija, o peržiūros teisė priklauso nacionaliniam teismui – jis vienintelis gali vertinti faktines aplinkybes.

55. Pirmiausia pažymiu, jog prieš priimdama sprendimą dėl perdavimo, kuris gali būti persvarstomas pagal 27 straipsnį, valstybė narė, kurioje yra prieglobsčio prašytojas, privalo taikyti III skyriaus kriterijus ir nustatyti, ar nustatyti atsakinga valstybė yra ji pati, ar kita valstybė narė. Jeigu antroji valstybė sutinka būti atsakinga valstybe nare, pirmoji valstybė narė gali priimti sprendimą dėl perdavimo. Jau šiame etape Reglamente „Dublinas III“ įtvirtintos procesinės apsaugos priemonės (26 straipsnio 1 ir 2 dalyse), kurių nebuvo Reglamente „Dublinas II“. Šiose nuostatose išdėstytos išsamios taisyklės, pagal kurias pirmoji valstybė narė privalo pranešti prašytojui apie sprendimą dėl perdavimo ir pateikti informaciją apie teisių gynimo priemones, kuriomis jis gali pasinaudoti, įskaitant teisę prašyti sustabdyti sprendimo dėl perdavimo vykdymą.

56. Prašytojas negali pateikti skundo arba prašymo persvarstyti, kol prašančioji valstybė nepriėmė sprendimo dėl perdavimo. Jeigu skundas teikiamas, jis teikiamas dėl sprendimo dėl perdavimo, o ne dėl paties prašomos valstybės narės sutikimo prisiimti atsakomybę. Tai logiška, nes konkrečiam prieglobsčio prašytojui tiesioginių pasekmių sukelia būtent sprendimas dėl perdavimo.

57. Be to, Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje aiškiai įtvirtinta „teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę“. Taip pat nurodoma, kokia tai priemonė: „[prašytojas] gali pateikti teismui skundą dėl sprendimo dėl perdavimo faktinių ir teisinių pagrindų arba prašyti jį peržiūrėti“. Reikėtų atkreipti dėmesį į tam tikrus skirtumus, papildymus ir patikslinimus 27 straipsnio 1 dalyje, palyginti su jos pirmtake – Reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalimi.

58. Pirma, teise apskųsti sprendimą dėl perdavimo (arba prašyti jį persvarstyti) gali pasinaudoti visi prieglobsčio prašytojai [48], dėl kurių priimtas sprendimas dėl perdavimo. Antra, formuluotė dėl teisės pateikti skundą arba prašyti persvarstyti yra privalomojo pobūdžio („prašytojas <...> turi teisę <...>“). Trečia, skųsti arba prašyti persvarstyti galima ir faktinius, ir teisinius pagrindus. Ketvirta, teise teikti skundą arba prašyti persvarstyti siekiama užtikrinti kompetentingų institucijų administracinio sprendimo teisminę kontrolę (nes toks skundas arba prašymas teikiamas „teismui“). Galiausiai valstybės narės taip pat privalo numatyti pagrįstą laiko tarpą, per kurį prašytojai gali įgyvendinti teisę į veiksmingą teisės gynimo priemonę (27 straipsnio 2 dalis).

59. Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje nenurodyta, dėl kokių kompetentingos institucijos sprendimų priėmimo proceso, kurio pabaigoje priimamas sprendimas dėl perdavimo, dalių galima teikti toje nuostatoje numatytą skundą arba prašymą persvarstyti. Teisingumo Teismui pateikti trys variantai.

60. *Pirmasis variantas* (kurį siūlo Nyderlandai), paprastai tariant, yra nieko nekeisti. Dabar, kaip anksčiau, sprendimą dėl perdavimo galima apskųsti vieninteliu ribotu pagrindu, nurodytu Sprendime *Abdullahi*. Tas pagrindas jau įtvirtintas Reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje [49]. Taigi, jei prašytojo neįmanoma perduoti paskirtai atsakingai valstybei narei, nes esama pagrįstų priežasčių manyti, kad tos valstybės narės prieglobsčio procedūra ir prašytojų priėmimo sąlygos turi sisteminių trūkumų, dėl kurių esama nežmoniško ar žeminančio elgesio, kaip apibrėžta Chartijos 4 straipsnyje, rizikos, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekanti valstybė narė privalo toliau nagrinėti III skyriuje išdėstytus kriterijus, kad nustatytų, ar kita valstybė narė galėtų būti paskirta atsakinga.

48 — Taip pat „kiti asmenys“, kaip nurodyta Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje. Tokie asmenys priskiriami prie dviejų kategorijų: i) trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be pilietybės, atsiėmę nagrinėjamą prašymą ir paprašę tarptautinės apsaugos kitoje valstybėje narėje arba esantys kitos valstybės narės teritorijoje be teisę gyventi šalyje patvirtinančio dokumento (18 straipsnio 1 dalies c punktas); ir ii) trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be pilietybės, kurių prašymas buvo atmestas ir kurie paprašė apsaugos kitoje valstybėje narėje arba kurie be teisę gyventi šalyje patvirtinančio dokumento yra kitoje valstybėje narėje (18 straipsnio 1 dalies d punktas).

49 — 3 straipsnio 2 dalyje kodifikuotas Teisingumo Teismo sprendimo *NS*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 94 punktas. Kadangi Reglamentas „Dublinas III“ (priimtas 2013 m. birželio 26 d.) priimtas beveik šešiais mėnesiais anksčiau nei Teisingumo Teismo sprendimas *Abdullahi* (paskelbtas 2013 m. gruodžio 10 d.), negalima manyti, jog pastarasis įtrauktas arba kodifikuotas Reglamente „Dublinas III“.

61. *Antrasis variantas* (kurį siūlo Prancūzija ir Komisija) – pripažinti, jog, be šio pagrindo, 27 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą tais atvejais, kuriais pagal Reglamentą „Dublinas III“ tam tikriems prašytojams aiškiai suteikiamos teisės, atitinkančios Chartijoje įtvirtintas materialines pagrindines teises[50]. Kai (bet tik kai) prašytojas teigia, kad kompetentingų institucijų sprendimu pažeidžiama viena iš tokių „saugomų teisių“, jis taip pat turi teisę pateikti skundą arba prašyti persvarstyti sprendimą dėl perdavimo pagal 27 straipsnio 1 dalį.

62. *Trečiasis variantas* (kurį pasiūlė M. Ghezelbash) – 27 straipsnio 1 dalį aiškinti kaip nuostatą, kuri suteikia bendresnę teisę teikti skundą arba prašymą persvarstyti užtikrinant teisminę kontrolę, kaip kompetentingos institucijos taiko tam tikrus teisės aktus (įskaitant III skyriaus kriterijus) joms pateiktoms faktinėms aplinkybėms.

63. Kadangi nėra formuluotės, iš kurios būtų galima suprasti, kuris iš pasiūlytų variantų yra teisingas, reikia įvertinti reglamento tikslus ir kontekstą[51].

64. Tarp tų tikslų, žinoma, yra tikslas sukurti aiškų ir praktišką už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo metodą, pagrįstą objektyviais kriterijais, kuriais būtų paisoma ir valstybių narių, ir suinteresuotojo asmens interesų. Tas metodas pirmiausia turėtų padėti greitai nustatyti atsakingą valstybę narę, kad būtų galima garantuoti veiksmingą galimybę pradėti tarptautinės apsaugos suteikimo procedūras ir netrukdyti siekiui greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus[52]. Tačiau dar vienas deklaruotas Reglamento „Dublinas III“ tikslas yra pagerinti prieglobsčio prašytojams suteikiamą teisinę apsaugą[53]. Ar reikėtų suprasti, kad sustiprinta prieglobsčio prašytojų teisminė apsauga, aiškiai numatyta Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje, turėtų būti vertinama ribotai dėl siekio paspartinti prieglobsčio prašymų tvarkymą?

65. Reglamento „Dublinas III“ 19 konstatuojamojoje dalyje (kuri, kaip materialinė nuostata, išreikšta 27 straipsnio 1 dalyje) aiškiai nustatyta, kad siekiant užtikrinti prašytojų teisių apsaugą, teisinės garantijos ir teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę, kai priimami sprendimai dėl perdavimo, apima tiek „šio reglamento taikymą“, „tiek teisinės ir faktines aplinkybes, susiklosčiusias valstybėje narėje, kuriai [gali būti] perduodamas prašytojas“.

66. Antroji šios garantijos dalis, mano nuomone, susijusi su tuo, kas įtvirtinta Reglamento „Dublinas III“ 3 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje. Pirmąją garantijos dalį būtų logiška aiškinti taip: būdas, kuriuo Reglamentas „Dublinas III“ taikomas valstybėse narėse, patenka į 27 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

67. Remiantis 27 straipsnio 1 dalies tekstu, 19 konstatuojamojoje dalyje numatyta dvejopa garantija ir mano ankstesnėmis pastabomis dėl Sprendimo *Abdullahi*[54], man atrodo, kad *pirmąjį variantą* reikėtų atmesti ir rinktis *antrąjį* arba *trečiąjį variantą*.

50 — Teisingumo Teismui pateikta šių teisių pavyzdžių: teisė į informaciją (4 straipsnis), teisė į asmeninį pokalbį (5 straipsnis) ir teisė į šeimos susijungimą (9–11 straipsniai). Posėdyje M. Ghezelbash atstovas patvirtino, jog prašytojas nacionaliniame teisme *neteigė*, kad pažeista viena iš tų teisių.

51 — Sprendimo *Petrosian ir kt.*, C-19/08, EU:C:2009:41, 34 punktas.

52 — Atitinkamai 4 ir 5 konstatuojamosios dalys.

53 — Žr. 9 konstatuojamąją dalį.

54 — Žr. šios išvados 48–53 punktus.

68. Pagrindinės priežastys, kuriomis būtų galima pagrįsti *antrojo varianto* pasirinkimą, susijusios su tuo, kad siauresnis aiškinimas labiau atitinka reglamento teisinę sistemą. Teigiama, kad Reglamentas „Dublinas III“ yra tarpvalstybinė priemonė; jeigu pagal 27 straipsnio 1 dalį būtų vykdoma teisminė kontrolė, kaip valstybės narės taiko III skyriaus kriterijus, sistema taptų netinkama, nes nebūtų įmanoma užtikrinti spartaus atsakingos valstybės narės nustatymo; mechanizmais pirmiausia turi būti užkertamas kelias palankesnio teisinio reglamentavimo paieškoms (t. y. galimybei vienu metu arba vieną po kito teikti daugelį prašymų), kurių derėtų vengti.

69. Manęs tokie argumentai neįtikino.

70. Pirma, man atrodo pernelyg paprasta Reglamentą „Dublinas III“ apibūdinti tik kaip tarpvalstybinę priemonę. Nors tarpvalstybinių aspektų neabejotinai yra [55], teisės aktų leidėjas įtraukė ir sustiprino tam tikras materialines asmens teises ir procesines apsaugos priemones. Pirmųjų pavyzdys – 9–11 straipsniuose numatyta teisė į šeimos susijungimą. O antrosios, pavyzdžiui, išdėstytos 4 straipsnyje (prašytojo teisė į informaciją) ir 5 straipsnyje (teisė į asmeninį pokalbį). Abiejose nuostatose pabrėžiama, kaip svarbu informuoti prašytoją apie atsakingos valstybės narės nustatymo procesą pagal Reglamentą „Dublinas III“. Vis dėlto pagal antrąjį variantą prašytojas turėtų teisę apskųsti sprendimą dėl perdavimo, jeigu nebūtų surengtas asmeninis pokalbis, bet neturėtų teisės apskųsti sprendimo dėl perdavimo, kurį kompetentingos institucijos aiškiai būtų galėjusios priimti tik nepaisydamos informacijos, kurią prašytojas pateikė vykstant tokiam asmeniniam pokalbiui.

71. Antra, atrodo, taikydamos skundo arba prašymo persvarstyti sprendimą sistemą pagal 27 straipsnį valstybės narės pasilieka galingą priemonę. Pagal 27 straipsnio 3 dalį jos gali rinktis, ar suteikti teisę likti šalyje, kol bus priimtas sprendimas dėl skundo arba prašymo persvarstyti, ar sustabdyti perdavimo procesą (automatiškai arba prašytojo prašymu). Taigi perdavimo sparta priklauso ne tik nuo to, ar prašytojas pateikia skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą; ji taip pat priklauso nuo valstybės narės pasirinktų ir įgyvendintų taisyklių. Be to, pagal 27 straipsnio 6 dalies antrą pastraipą valstybės narės gali numatyti, jog nemokama teisinė pagalba nesuteikiama, kai kompetentinga institucija arba teismas mano, kad skundas neturi realių galimybių duoti teigiamų rezultatų. Apskritai Reglamente „Dublinas III“ atsirado nuostatų, kuriomis paspartinamas ir patobulinamas bendras procesas, palyginti su jo pirmtaku. Sutrumpėjo laiko terminai, numatyta naujų terminų [56]. Kadangi atsirado visi šie mechanizmai, darytina išvada, jog valstybės narės gali veiksmingai dirbti, kad sklandaus sistemos „Dublinas III“ veikimo netrikdytų lengvabūdiškai arba nepagrįstai teikiami skundai arba prašymai persvarstyti sprendimus. Be to, Sprendime *Petrosian* (nagrinėdamas valstybių narių, kurių teismai gali sustabdyti sprendimo dėl perdavimo įgyvendinimą pagal Reglamento „Dublinas II“ 19 straipsnio 2 dalį, garantuojamą teisminę apsaugą) Teisingumo Teismas konstatavo, kad teisės aktų leidėjas neketino paaukoti tokios apsaugos dėl spartesnio prieglobsčio prašymų nagrinėjimo [57].

72. Reikėtų pridurti, kad galimybės apskųsti III skyriaus kriterijų taikymą nėra neribotos. Pavyzdžiui, tikrinant su leidimo gyventi dokumentais ir vizomis susijusius kriterijus pagal 12 straipsnį, ne visais atvejais skundams būtų taikoma 27 straipsnio 1 dalis. Taigi tai, kad tokie dokumentai galėjo būti išduoti naudojantis netikra ar pasisavinta tapatybe arba pateikus padirbtus, suklastotus ar negaliojančius dokumentus, netrukdo atsakomybės priskirti juos išdavusiai valstybei narei [58].

73. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atrodo, kad įstojusių į bylą valstybių narių pateiktas „šliuzų“ argumentas gali perdėti tokio 27 straipsnio 1 dalies aiškinimo, pagal kurį suteikiama teisė pateikti skundą ar prašymą persvarstyti, apimanti teismo vykdomą III skyriaus kriterijų taikymo kontrolę, pasekmes.

55 — Pavyzdžiui, taikinimo procedūra pagal 37 straipsnį.

56 — Žr. Reglamento „Dublinas III“ VI skyriaus nuostatas, susijusias su prieglobsčio prašytojo atsiėmimo ir perėmimo savo žinion procedūromis.

57 — Sprendimo *Petrosian ir kt.*, C-19/08, EU:C:2009:41, 48 punktas.

58 — Žr. 12 straipsnio 5 dalį.

74. Trečia, nemanau, jog prašymą teismui vykdyti teisminę administracinio sprendimo kontrolę būtų galima prilyginti palankesnio teisinio reglamentavimo paieškoms. Mano nuomone, suteikiant teisę pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą pagal 27 straipsnį, asmuo apsaugomas, kad nebūtų neatsižvelgiama į svarbias faktines aplinkybes arba jos nebūtų netinkamai pristatomos, taip pat nuo netinkamo tam tikrų teisės aktų aiškinimo ir taikymo. Europos Sąjungoje, grindžiamoje teisinės valstybės principais[59], tai, žinoma, pagrįstas tikslas.

75. O dabar apsvarstysiu *trečiąjį variantą*.

76. Jau minėjau, kad, mano nuomone, 27 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti bent jau taip pat plačiai, kaip antrąjį pasiūlytą variantą. Tačiau šioje byloje M. Ghezelbash nekelia konkrečios Reglamentu „Dublinas III“, pavyzdžiui, jo 4 ir 5 straipsniais, suteiktos teisės pažeidimo klausimo ir nesiremia 9–11 straipsnių nuostatomis dėl šeimos susijungimo. Jis siekia užginčyti, kaip kompetentingos institucijos taikė III skyriaus kriterijus, pagal kuriuos priėmė sprendimą dėl perdavimo, kurį įvykdžius jis būtų Nyderlandų perduotas Prancūzijai. *Jeigu* (noriu pabrėžti šį žodį) M. Ghezelbash pasakojimas apie faktines aplinkybes, patvirtintas netiesioginiais įrodymais, teisingas, jis iš tiesų teikia savo pirmąjį tarptautinės apsaugos prašymą Nyderlanduose ir pagal III skyriaus kriterijus jo prašymas turi būti nagrinėjamas būtent ten. Jeigu 27 straipsnio 1 dalis nebūtų aiškinama pagal trečiąjį variantą, nebūtų jokio mechanizmo, kad jis galėtų veiksmingai išdėstyti savo požiūrį ir apskųsti tą sprendimą dėl perdavimo.

77. Trečiojo varianto analizę pradedu nuo fakto, kad sprendimas dėl perdavimo gali padaryti neigiamą poveikį prieglobsčio prašytojo interesams. Jeigu būtų kitaip, nebūtų prasmės Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalyje numatyti privalomos teisės pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą.

78. Neatsižvelgiant į tai, kas būtų numatyta pagal antrąjį variantą, ar sprendimas dėl perdavimo gali padaryti neigiamą poveikį prieglobsčio prašytojo interesams?

79. Tarkime, trečiosios šalies pilietis, jau įtariamas kilmės valstybėje narėje vykdęs veiklą kaip „studentas politinis aktyvistas“, nusprendžia tęsti studijas užsienyje. Dalyvaudamas studentų mainų programoje šis pilietis trumpam atvyksta į A valstybę narę, kurioje jį noriai priima vienas universitetas, bet jis negali užsitikrinti būtino finansavimo, kad liktų studijuoti. Studentas grįžta į kilmės valstybę ir vėliau, gavęs paramą iš akademinio tinklo, vėl bando išvykti studijuoti į B valstybę narę, kurioje jam siūloma stipendija trejų metų magistro studijoms. Iš pradžių jis neturi tikrojo pagrindo pateikti prieglobsčio prašymą B valstybėje narėje. Bet kuriuo atveju jis studijuoja, susiranda naujų draugų ir integruojasi naujoje aplinkoje priimančiojoje valstybėje narėje. Tuo metu padėtis jo kilmės valstybėje blogėja ir dėl jo politinių pažiūrų jis tampa *persona non grata*. Po vienų metų magistro studijų studentas nusprendžia pateikti prieglobsčio prašymą B valstybėje narėje. Tačiau kompetentingos institucijos taiko III skyriaus kriterijus ir, turėdamos dokumentuotą patvirtinimą apie šio asmens trumpą viešnagę A valstybėje narėje, pateikia prašymą, gauna pastarosios sutikimą išnagrinėti prieglobsčio prašymą ir atitinkamai priima sprendimą dėl perdavimo, dėl kurio panaikinama studento viza ir dėl kurio, įvykdžius sprendimą, šis asmuo B valstybės narės būtų perduotas A valstybei narei. Mano nuomone, remiantis šiame pavyzdyje išdėstytomis faktinėmis aplinkybėmis, būtų sunku daryti išvadą, jog sprendimas dėl perdavimo nepadarė neigiamo poveikio šiam studentui prieglobsčio prašytojui.

59 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimą *van Gend & Loos*, C-26/62, EU:C:1963:1, dėl fizinių asmenų budrumo ginant savo teises ES teisės sistemą. Dėl teisinės valstybės pat žr. Sprendimo *Schrems*, C-362/14, EU:C:2015:650, 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką.

80. Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad nuostata, jog atsakingos valstybės narės nustatymas prašytojams visais atvejais neutralus, galioja ne visada [60]. Ją yra kvestionavęs Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – Strasbūro teismas) [61] ir Teisingumo Teismas, žinoma, taip pat yra pripažinęs, jog negalima daryti pagrįstos prielaidos, kad už prašymą atsakingoje valstybėje narėje bus paisoma prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių [62]. Iš kitų Teisingumo Teismo praktikos pavyzdžių, taikomų pagal analogiją, taip pat matyti, jog galbūt tinkamesnis sprendimas yra atsižvelgti į asmeninę prašytojo padėtį nustatant atsakingą valstybę narę, užuot nepaisius poveikio šiam asmeniui [63].

81. Šį klausimą galima išdėstyti paprastai: jeigu yra medžiagos, patvirtinančios, kad sprendimas dėl perdavimo priimtas netinkamai taikant III skyriaus kriterijus, ar dėl veiksmingos apsaugos principo ir (arba) teisės į gynybą darytina išvada, kad prašytojas turėtų turėti galimybę apskųsti tą sprendimą dėl perdavimo pagal Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį?

82. Teisingumo Teismas dėl Direktyvos 2004/83 yra nusprendęs, kad teisės į gynybą paisymas – pagrindinis ES teisės principas [64]. Analogiškai, man atrodo, tas pats pasakytina apie Reglamentą „Dublinas III“, pagal kurį nustatoma, kuri valstybė narė taiko Direktyvą 2004/83 pakeitusią Priskyrimo direktyvą konkrečiam prašymui. Be to, teisė į gynybą įtvirtinta Chartijos 47 straipsnyje, kuriuo užtikrinama ir teisės į gynybą, ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą vykstant bet kokiam teismo procesui apsauga [65]. Nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje patvirtinta teisės būti išklausytam svarba ir labai plati jos taikymo sritis ES teisinėje sistemoje, atsižvelgiant į tai, kad ji turi būti taikoma vykstant bet kokiam procesui, kuriam pasibaigus asmeniui gali būti pritaikyta neigiamą poveikį daranti priemonė [66].

83. Teisė į veiksmingą teisės gynimo priemonę pagal Chartijos 47 straipsnį atitinka EŽTK 13 straipsnyje garantuojamas teises. Iš Chartijos 52 straipsnio 3 dalies matyti, jog Strasbūro teismo praktika svarbi aiškinant tos nuostatos taikymo sritį. Strasbūro teismas yra nusprendęs, kad nacionaliniu lygmeniu turi būti teisių gynimo priemonių garantuojamoms teisėms ir laisvėms apginti. Jis reikalauja, kad nacionalinėje teisėje būtų numatyta priemonių teikiamam skundui išnagrinėti, tinkamam teisių gynimui užtikrinti ir kad tos priemonės būtų veiksmingos ir praktiškai, ir teisiniu požiūriu [67].

84. Mano nuomone, šiais argumentais patvirtinamas trečiasis Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalies aiškinimo variantas.

60 — Žr., pavyzdžiui, S. Morgades Gil „The discretion of States in the Dublin III system for determining responsibility for examining applications for asylum: What remains of the sovereignty and humanitarian clauses after the interpretations of the ECtHR and CJEU?“, *International Journal of Refugee Law*, 2015, p. 433.

61 — Žr., pavyzdžiui, EŽTT sprendimą *Tarakhel / Šveicarija* [GC], Nr. 29217/12, EŽTT 2014 (ištraukos).

62 — Sprendimo *NS*, C-411/10 ir C-493/10, EU:C:2011:865, 81, 99 ir 100 punktai.

63 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimą *K*, C-245/11, EU:C:2012:685 ir Sprendimą *MA ir kt.*, C-648/11, EU:C:2013:367; taip pat žr. Sprendimą *Cimade ir GISTI*, C-179/11, EU:C:2012:594.

64 — Žr. Sprendimo *M. M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 81 punktą.

65 — Žr. Sprendimo *M. M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 82 punktą, kuriame Teisingumo Teismas taip pat mini Chartijos 41 straipsnyje įtvirtintą teisę į gerą administravimą.

66 — Žr. Sprendimo *M. M.*, C-277/11, EU:C:2012:744, 85 punktą.

67 — Žr. 2013 m. birželio 6 d. EŽTT sprendimo *Mohammed / Austrija*, Nr. 2283/12, 69 ir 70 punktus.

Prašančiosios valstybės narės pareigos, susijusios su prieglobsčio prašytojo teikiama informacija

85. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat teiraujasi, ar pagal 27 straipsnio 1 dalį turi būti suteikiama teisė pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą tokiu atveju kaip pagrindinėje byloje, kai prašoma valstybė narė sutinka nagrinėti prieglobsčio prašymą, bet prašytojas pateikia įrodymų vėliau, nei ta valstybė narė duoda savo sutikimą, o pateiktais įrodymais patvirtinama, kad to sutikimo galbūt nebūtų reikėję, jeigu prašančioji valstybė narė būtų išnagrinėjusi dokumentus arba perdavusi tą medžiagą prašomos valstybės narės valdžios institucijoms [68].

86. Nyderlandai ginčija prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo išvadas dėl to, kaip buvo vertinami M. Ghezelbash pateikti įrodymai dėl jo grįžimo iš Prancūzijos į Iraną 2013 m. Nyderlandai pažymi, jog jų valdžios institucijos išnagrinėjo tuos dokumentus, bet nusprendė, kad jie neturi įrodomosios vertės, todėl neperdavė jų Prancūzijos valdžios institucijoms.

87. Pirma, tik nacionalinis teismas, kuris vienintelis gali vertinti faktus, turi nustatyti, ar M. Ghezelbash pateikti įrodymai buvo, ar nebuvo išnagrinėti Nyderlandų valdžios institucijų. Be to, tik nacionalinis teismas gali įvertinti tų įrodymų įrodomąją vertę, svarbą ir galimą poveikį sprendimui dėl perdavimo.

88. Antra, M. Ghezelbash pateikta medžiaga (prisimenu, jog tai buvo gydytojo pažyma ir turto pardavimo Irane dokumentai) yra netiesioginiai įrodymai, kaip apibrėžta Įgyvendinimo reglamento II priedo B sąrašo 9 punkte. Ko reikia, siekiant užtikrinti, kad prieglobsčio prašytojas galėtų veiksmingai apginti savo teises pagal Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį? Ar faktas, kad ta medžiaga nebuvo išnagrinėta ir (arba) perduota prašomai valstybei, yra pagrindas teikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą pagal tą nuostatą?

89. Siekiant užtikrinti Chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisminės peržiūros veiksmingumą reikia įvertinti pagrindų, kuriais priimtas sprendimas, teisėtumą ir nustatyti, ar jis priimtas remiantis pakankamai rimtais faktiniais įrodymais. Taigi teisminė peržiūra negali būti apribota nurodytų motyvų abstrakčios tikimybės vertinimu, ji susijusi su klausimu, ar šie motyvai arba bent vienas jų, vertinamas kaip pakankamas pats savaime šiam sprendimui paremti, yra pagrįsti [69]. Šioje byloje reikia patikrinti faktus, susijusius su tam tikrų III skyriaus kriterijų, kuriais grindžiamas sprendimas dėl perdavimo, taikymu.

90. 27 straipsnio 1 dalyje nenurodoma, kaip turi vykti vertinimas. Todėl pagal nacionalines procesines taisykles šį klausimą turi spręsti nacionalinis teismas. Tomis taisyklėmis taip pat būtų reglamentuojamas peržiūros proceso intensyvumas ir rezultatas, t. y. ar, sėkmingai užginčijus sprendimą, prašymas būtų grąžintas nacionalinėms kompetentingoms institucijoms nagrinėti iš naujo, ar patys teismai priimtų sprendimą pagal veiksmingumo principą [70].

91. Taigi darytina išvada, jog Reglamentą „Dublinas III“ reikėtų aiškinti kaip reiškiantį, kad prašytojas (tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinėje byloje) gali pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą dėl perdavimo pagal 27 straipsnio 1 dalį ir prašyti nacionalinio teismo patikrinti, ar jo atveju tinkamai taikyti III skyriaus kriterijai. Siekiant užtikrinti Chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisminės peržiūros veiksmingumą, reikia įvertinti pagrindų, kuriais priimtas sprendimas dėl perdavimo, teisėtumą ir nustatyti, ar jis priimtas remiantis pakankamai rimtais faktiniais įrodymais. Vertinimas, ar konkrečiu atveju III skyriaus kriterijai taikyti objektyviai ir teisingai, atliekamas pagal nacionalines procesines taisykles. Atsižvelgiant į veiksmingumo principą, tomis taisyklėmis taip pat reglamentuojamas skundo nagrinėjimo arba peržiūros proceso intensyvumas ir rezultatas.

68 — Žr. šios išvados 31 ir 32 punktus.

69 — Pagal analogiją žr. Sprendimo *Komisija ir kt. / Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P ir C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119 punktą.

70 — Pagal analogiją žr. Sprendimo *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 60 punktą.

Antrasis ir trečiasis klausimai

92. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar prieglobsčio prašytojas, jeigu negali pasitelkti III skyriaus kriterijų, gali pateikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą pagal Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį tik tais atvejais, kai yra šeiminių aplinkybių, kaip nustatyta to reglamento 7 straipsnyje, ar yra ir kitų motyvų.

93. Jeigu Teisingumo Teismas pasirinks mano rekomenduojamą trečiąjį variantą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikės. Tačiau jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų nesivadovauti tokiu bendresniu argumentavimu, iš mano analizės dėl Teisingumo Teismui pasiūlyto antrojo varianto matyti[71], kad manau, jog prieglobsčio prašytojas gali pradėti procedūrą pagal Reglamento „Dublinas III“ 27 straipsnio 1 dalį, kad užginčytų tariamą bet kurios tuo reglamentu užtikrinamos materialinės arba procesinės teisės pažeidimą. Vienas iš šioje byloje Teisingumo Teismui pateiktų pavyzdžių yra garantijos nepilnamečiams (6 ir 8 straipsniuose) ir teisė į šeimos susijungimą (9–11 straipsniuose). Reikėtų pabrėžti: kadangi, mano nuomone, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą, išsamiai ir smulkiai nesvarsčiau Reglamento „Dublinas III“ ir nebandžiau sudaryti išsamaus teisių, kurių tariamą pažeidimą, taikant antrąjį aiškinimo variantą, būtų galima užginčyti pagal 27 straipsnio 1 dalį, sąrašo.

94. Iš mano atsakymo į antrąjį klausimą matyti, kad taip pat neverta nagrinėti trečiojo klausimo. Dėl tvarkos reikėtų pridurti, jog nacionalinėje byloje M. Ghezelbash, atrodo, nesirėmė jokiomis materialinėmis arba procesinėmis teisėmis, į kurias buvo atkreiptas Teisingumo Teismo dėmesys pristatant antrąjį variantą. Todėl netiesioginiai įrodymai, kuriais jis remiasi (ir kuriuos aptariau šios išvados 85–90 punktuose), mano nuomone, svarbūs tik dėl III skyriaus kriterijų taikymo.

Išvada

95. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Rechtbank Den Haag, zittingsplaats 's-Hertogenbosch* (Nyderlandai) pateiktus prejudicinius klausimus:

— 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai, turėtų būti aiškinamas kaip reiškiantis, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, prašytojas gali teikti skundą arba prašymą persvarstyti sprendimą dėl perdavimo pagal 27 straipsnio 1 dalį ir prašyti nacionalinio teismo patikrinti, ar jo atveju teisingai taikyti III skyriaus kriterijai. Siekiant užtikrinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje garantuojamą teisminės peržiūros veiksmingumą, reikia įvertinti pagrindų, kuriais priimtas sprendimas dėl perdavimo, teisėtumą ir nustatyti, ar jis priimtas remiantis pakankamai rimtais faktiniais įrodymais. Vertinimas, ar konkrečiu atveju III skyriaus kriterijai taikyti objektyviai ir teisingai, atliekamas pagal nacionalines procesines taisykles. Atsižvelgiant į veiksmingumo principą, tomis taisyklėmis taip pat reglamentuojamas skundo nagrinėjimo arba peržiūros proceso intensyvumas ir rezultatas.

— Nereikia atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

71 — Žr. šios išvados 68–74 punktus.